

Quickscan flora en fauna

Actualisatie gegevens de Pol



Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Quickscan flora en fauna

Actualisatie gegevens de Pol

Definitief

Opdrachtgever

Waterschap Rijn en IJssel
Liemersweg 2
7006 GG Doetinchem
T (0314) 369369
F (0314) 343258

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6371
Datum: 31-7-2013
Projectleider: R.J. Koops
Opgesteld: M. Warringa
Gecontroleerd: R.J.Koops

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrucken

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Ruimtelijk ontwikkeling	7
2.3	Geldigheid onderzoek	7
3	NATUURWETGEVING EN -BELEID	8
3.1	Flora- en faunawet	8
3.2	Ecologische Hoofdstructuur	9
4	METHODE	10
4.1	Veldbezoek	10
4.2	Bureaustudie	10
5	BESCHERMDE SOORTEN	11
5.1	Planten	11
5.2	Zoogdieren	11
5.3	Vogels	13
5.4	Amfibieën, reptielen en vissen	15
5.5	Ongewervelden	16
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	17
6.1	Beschermde natuurwaarden	17
6.2	Eindconclusie	17
	LITERATUURLIJST	19
	BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET	20
	BIJLAGE 2: INRICHTINGSPLAN	24



Figuur 1. Ligging van het plangebied ten noordwesten van Terborg en Etten (bron: maps.google.nl).



Figuur 2. Begrenzing plangebied (bron: gelderland.nl).

1

INLEIDING

In het plangebied rond de waterzuivering, gelegen tussen de Oude IJssel en de Slingerparallel bij Gaanderen wordt heringericht. De Oude IJssel is door de provincie Gelderland aangewezen als een natte ecologische verbingszone (EVZ) conform model Winde en deels model Rietzanger. De herinrichting van het plangebied voldoet dan ook aan de kaders zoals gesteld in het EVZ model Winde en Rietzanger en het Masterplan de Pol (Eelerwoude, 2011).

In verband met de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied is actualisatie van de flora en fauna nodig om vast te stellen of er consequenties zijn vanuit de Flora- en faunawet. Tijdens eerder uitgevoerde ecologisch onderzoeken (*Herinrichting Sluis- en stuwcomplex De Pol: toetsing natuurbeschermingswetgeving, Tauw 2006 en Toetsing natuurwetgeving De Pol 2009, Schröder 2010*) werden de tabel 2-soorten kleine modderkruiper en meerval vastgesteld en enkele vleermuissoorten. Actualisatie van de gegevens is noodzakelijk omdat de waarnemingen van strikt beschermde soorten slechts 3 tot 5 jaar geldig blijven (afhankelijk van de gevonden soorten en de mate waarin een gebied een sterke verandering heeft doorgemaakt).

In het kader van de natuurwetgeving moet voor deze werkzaamheden onderzocht worden of negatieve effecten zijn te verwachten op aanwezige beschermde flora en fauna en/of beschermde gebieden. Indien dit aan de orde is, moet duidelijk worden hoe negatieve effecten voorkomen kunnen worden en/of gemitigeerd en gecompenseerd kunnen worden en/of welke procedurele vervolgstappen noodzakelijk zijn (aanvragen van ontheffing en/of vergunning). Eelerwoude heeft deze aspecten onderzocht. Voorliggend rapport geeft hiervan de bevindingen weer.



Foto's 1 t/m 6 Impressie van het plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

De begroeiing in het plangebied bestaat uit verschillende vegetatie. Grote delen van het plangebied bestaat uit bebossing welke bestaat uit voornamelijk hazelaar, zomereik, acacia en een populierensingel langs de Oude IJssel. Door het gehele plangebied loopt een watergang. De randen van de bebossing en de oever van de watergang bestaat voornamelijk uit grote brandnetel, fluitenkruid, braam, gewone berenklaauw, kleeftkruid, gewone smeerwortel, riet en liesgras. Zie foto's 1 t/m 6, pagina 6, voor een impressie van het plangebied. De ligging en begrenzing van het plangebied is te zien op figuur 1 en 2 op pagina 4.

2.2 Ruimtelijk ontwikkeling

Binnen het plangebied wordt de huidige watergang gedempt en enkele delen bebossing gekapt. In het gebied wordt circa 10,1 ha (natte) natuur aangelegd met een ecologisch element (stapsteen) in combinatie met vispassage voor stuw de Pol in de Oude IJssel. Tevens wordt het gebied inrichting voor recreatief gebruik. Er wordt verwezen naar bijlage 2 met de conceptinrichting.

2.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels): *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”*

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

3

NATUURWETGEVING EN -BELEID

De Nederlandse natuurwetgeving - en beleid bestaan uit verschillende onderdelen. De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. Daarnaast heeft Nederland landschappelijk en ecologisch bijzondere gebieden aangewezen als Nationaal landschap of Nationaal park. Deze gebieden worden in Nederland beschermd via het ruimtelijke en natuurbeleid. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Het plangebied ligt aan de natte ecologische verbindingszone de Oude IJssel.

Met de voorgenomen maatregelen wordt geen oppervlakte EHS aan de PEHS onttrokken. De voorgenomen ingreep heeft juist tot doel de EHS ter plekke beter te laten functioneren middels de aanleg van een stapsteen en vistrap. Het is dan ook niet aannemelijk dat de werkzaamheden invloed hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Uiteindelijk zal de werking van de EHS ter plekke gunstig uitpakken.. Een verdere EHS-toetsing is derhalve niet aan de orde.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Veldbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten bepaald dan wel ingeschat. Het veldbezoek is overdag (11.00 – 16.00 uur) uitgevoerd op 17 juli 2013 door mevr. M. Warringa, adviseur ecologie bij Eelerwoude. Het was een zonnige dag met een temperatuur van 27 °C. De te dempen watergang is steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet (Ravon, maaswijdte 3 mm). Bij kansrijke locaties (rond begroeiing en in diepere delen van de watergangen) is daarbij vanaf de waterkant een krachtige haal over de bodem en door oevervegetatie gehaald. Bomen in de te bekappen bebossing zijn beoordeeld op geschiktheid als verblijfplaats voor eekhoorn, vleermuizen en geïnspecteerd op de aanwezigheid van roofvogelnesten.

4.2 Bureaustudie

Naast het veldbezoek is gebruik gemaakt van bestaande inventarisatiegegevens uit voorgaande onderzoeken (zie par. 1.1). Daarnaast is gebruik gemaakt van landelijke verspreidingsinformatie met betrekking tot flora en fauna, zoals verspreidingsatlassen, verspreidingsinformatie en websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl. Tevens is de NDFF-database geraadpleegd op de aanwezigheid van beschermde soorten uit het verleden.

5

BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Uit eerder onderzoek komt naar voren dat binnen het plangebied tabel 1-soort brede wespenorchis (*Schröder 2010*) voorkomt. De beschermde soort en overige beschermde soorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Uit verspreidingsgegevens komen geen waarnemingen naar voren van andere (strikt) beschermde flora (Tabel 2 of 3) in het plangebied. Deze strikter beschermde soorten worden ook niet verwacht gezien het ontbreken van geschikte groeiplaatsen en/of het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Met de voorgenomen ingreep gaat mogelijk de groeiplaats van de brede wespenorchis verloren. Na realisatie komen weer vele geschikte groeiplaatsen beschikbaar. Van een negatief effect op deze soort is dan ook geen sprake. Omdat strikter beschermde soorten niet in het plangebied voorkomen zijn negatieve effecten op deze groep uit te sluiten.

Conclusie planten: Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet is voor beschermde plantensoorten niet aan de orde.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Verschillende vleermuizen zijn in eerder onderzoek (*Schröder 2010, NDFF*) waargenomen in en rond het plangebied. Het gaat hierbij om de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Gebouw bewonende soorten zijn: gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Boombewonende vleermuissoorten zijn: Rosse vleermuis, watervleermuis. De ruige dwergvleermuis kan van zowel bomen als gebouwen gebruik maken. Tijdens het dagbezoek is het plangebied enkel beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaats

Tijdens het onderzoek in 2009 zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Wel zijn ten oosten van de planlocatie (buiten begrenzing plangebied) enkele

hangplekken aangetroffen van ruige dwergvleermuis in hoog opgaande populieren. Overige verblijfplaatsen zijn destijds niet vastgesteld. Daarnaast is aangegeven dat de populieren potentieel geschikt kunnen zijn voor de boombewonende vleermuizen: rosse vleermuis en watervleermuis. Nu het project concreter is geworden, is het plangebied aanzienlijk verkleint. Met de voorgenomen ontwikkeling worden een aantal populieren gekapt. Op basis van de bevindingen van destijds en de bevindingen tijdens dit onderzoek (geen zichtbare holten in de stam (en takken) en spleten in te kappen bomen) worden geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in de populieren verwacht. De overige te kappen beplanting is jong en bevat geen holten en of spleten. Daarmee zijn verblijfplaatsen uit te sluiten.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is voor diverse vleermuizen geschikt als foerageergebied en kan tevens dienen als vliegroute. Foerageergebied bestaat hier vooral uit lijnvormige elementen zoals boomrijen, randen van bosjes en in de luwte van de oever. Vliegroutes van vleermuizen bevinden zich hoofdzakelijk langs de lijnvormige elementen de populierensingel en de oever.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaats

Met de voorgenomen ingreep gaan geen verblijfplaatsen van gebouw of boombewonende vleermuizen verloren. De meest geschikte periode voor het kappen van bomen in relatie tot vleermuizen is de periode september - oktober 2013.

Foerageergebied en vliegroutes

Door de verwijdering van struweel, opschot en enkele bomen verdwijnt mogelijk foerageergebied. Met de voorgenomen ontwikkeling worden echter geen negatieve effecten verwacht doordat in de omgeving van het plangebied genoeg alternatief foerageergebied aanwezig blijft in de vorm van bosschages en oevers. Ook op vliegroutes worden geen negatieve effecten verwacht, doordat lijnvormige elementen behouden blijven of genoeg alternatieven aanwezig zijn. Door het verwijderen van enkele populieren ontstaat een gat van enkele tientallen meters in een mogelijke vliegroute. De vliegroute blijft echter behouden door de aanwezige oever met oevervegetatie en de oever aan de overzijde. De functionaliteit als foerageergebied en vliegroutes zal dan ook behouden blijven.

Conclusie: Er worden met de voorgenomen ingreep geen effecten op vleermuizen verwacht. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Uit eerder onderzoek (*Schröder 2010*) is naar voren gekomen dat het gebied geschikt is voor onder andere tabel 1-soorten bos- en veldmuis en tabel 2-soort steenmarter. Tijdens het veldbezoek zijn er in het plangebied geen sporen aangetroffen van de 3 genoemde soorten. Echter is het plangebied wel geschikt en kan mogelijk nog steeds onderdeel uitmaken als leefgebied van deze soorten. Teven zou het plangebied als leefgebied kunnen fungeren voor een aantal licht beschermd (tabel 1 Flora- en faunawet) grondgebonden zoogdieren zoals; egel, konijn, ree en diverse algemene (spits)muizen. Deze soorten zijn redelijk tot zeer algemeen en kunnen in en rondom het gehele plangebied voorkomen.

Strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. veldspitsmuis en waterspitsmuis) worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Tabel 2 en 3-soorten

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen en sporen waargenomen van zwaarder of strikt beschermde grondgebonden zoogdieren. Mogelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van steenmarter. Met de voorgenomen ontwikkeling verdwijnt een deel van het leefgebied. Negatieve effecten zijn echter niet te verwachten omdat er in de omgeving genoeg leefgebied behouden blijft en de soort weinig kritisch is. Verwachting is dan ook dat het plangebied geen essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van bovenstaande soorten.

Conclusie Een ontheffing Flora- en faunawet is voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 5

Binnen het plangebied zijn door Schröder in 2009 verschillende vogelsoorten waargenomen. Dit betreffen de algemene broedvogels: vink, tijtjaf, merel, houtduif en

zanglijster. Tijdens het veldbezoek zijn de algemene broedvogels tjiftjaf, merel en houtduif aangetroffen.

Jaarrondsoorten: Categorie 1-4

Buiten het plangebied zijn verspreidinggegevens (NDFF) bekend van grote gele kwikstaart, een jaarrondsoort welke in 2006 ook door Tauw binnen het plangebied is waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van deze soort. Er is wel een geplukte houtduif vastgesteld. Gezien de prooiresten gaat het hier vermoedelijk om het werk van een sperwer. De soort heeft geen vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een groot aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen de percelen aanwezig zijn. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In dit geval gaat het om de algemene broedvogels: vink, tjiftjaf, merel, houtduif en zanglijster.

Na de ingreep wordt het gebied weer geschikt voor deze vogelsoorten en in de omgeving is genoeg alternatief leefgebied aanwezig. Compenserende maatregelen, nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

Rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd in de Flora- en faunawet. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van jaarrondsoorten aangetroffen. Echter zou een nest door de dichtheid en de hoogte de bomen over het hoofd gezien zijn. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de te kappen bomen (populierensingel aan de Oude IJssel) nog eenmalig gecontroleerd te worden op aanwezigheid van nesten.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Grenzend aan het plangebied is zijn wel waarnemingen bekend van grote gele kwikstaart. De soort is m.b.t. de verblijfplaatsen veelal gebonden aan bruggen, duikers en stenige, onbegroeide oevers boven de hoogwaterlijn. Deze biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied, waardoor vaste rust- en verblijfplaatsen niet worden verwacht. Deze soort kan van het plangebied gebruik maken als foerageergebied. Met de voorgenomen ontwikkeling verdwijnt een deel van dit foerageergebied. Er worden echter geen negatieve effecten verwacht, doordat in de omgeving genoeg alternatieve foeragemogelijkheden aanwezig zijn.

Conclusie: Indien rekening wordt gehouden met het broedseizoen is een ontheffing Flora- en faunawet voor vogels niet noodzakelijk.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Amfibieën

In 2006 zijn door Tauw verschillende soorten waargenomen. Het gaat hierbij om de tabel 1-soorten bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander. In 2009 zijn door Schröder waarnemingen van bruine kikker en groene kikker complex vastgesteld. De verschillende soorten, zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen het plangebied nog steeds gebruiken als leefgebied. In het plangebied zijn waterelementen aanwezig die geschikt zijn voor voortplanting. Tijdens het veldbezoek zijn enkel gewone padden larven aangetroffen. Strikt beschermde amfibieën zijn in het plangebied niet aangetroffen en worden ook niet verwacht vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van strikt beschermde amfibieën in de directe omgeving van het plangebied.

Reptielen

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Vissen

Tijdens het veldbezoek zijn geen strikt beschermde vissoorten waargenomen, wel zijn driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars, bierpje en riviergrondel aangetroffen. In 2006 zijn door Tauw viswaarnemingen buiten het plangebied gedaan van de tabel 2-soorten: kleine modderkruiper en meerval. Bij het NDFF zijn verspreidingsgegevens bekend van tabel 2-soorten Europese meerval, rivierdonderpad en paling. Deze waarnemingen zijn gedaan buiten het plangebied. De waterelementen binnen het plangebied staan niet in verbinding met de Oude IJssel. Tevens zijn deze ongeschikt voor deze soorten door het ontbreken van stroming en een harde stenige ondergrond.

Effecten en ontheffing

Amfibieën

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Reptielen

Door het ontbreken van geschikt biotoop voor reptielen worden deze niet in het plangebied verwacht.

Vissen

Beschermde vissen zijn binnen het plangebied niet aangetroffen. Negatieve effecten op beschermde vissen zijn dan ook uit te sluiten.

Conclusie amfibieën, reptielen en vissen: een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor beschermde amfibieën, reptielen en vissen.

5.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Door het ontbreken van beschermde ongewervelden, worden er geen effecten op deze soorten verwacht.

Conclusie ongewervelden: een ontheffing Flora- en faunawet is voor beschermde ongewervelden niet aan de orde.

6

CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Beschermde natuurwaarden

Flora- en faunawet

Op basis van deze quickscan, eerder uitgevoerde onderzoeken van Schröder en Tauw en verspreidinggegevens van het NDFF wordt geconstateerd dat het in plangebied potentieel geschikt habitat aanwezig is voor een aantal algemene en zwaarder beschermde soorten. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk voor tabel 1-soorten.

Tabel 2 en 3-soorten

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen en sporen waargenomen van zwaarder beschermde soorten. Mogelijk dat het plangebied wel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van vleermuizen en steenmarter. Voorafgaand aan de kap van de populierensingel aan de Oude IJssel dient nog eenmalig een controle uitgevoerd te worden naar aanwezige nesten van jaarrond.

Wanneer bomen met verblijfplaatsen behouden blijven zijn negatieve effecten op tabel 2 en 3-soorten niet te verwachten. Leefgebied blijven behouden, wordt geschikter en/of er zijn genoeg alternatieven in de directe omgeving.

6.2 Eindconclusie

Ontheffing is in het kader van de Flora- en faunawet is voor beschermde soorten niet noodzakelijk. De voorgenomen ontwikkelingen kunnen vanuit de natuurwetgeving en beleid doorgang vinden.

Tabel 1 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 1 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht.

Beschermings-status Ff-wet	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect maatregelen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Beperkte aantasting leefgebied, tijdelijke verstoring.	Vrijstelling	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën en vissen	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Beperkte aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring.	Vrijstelling	Zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Verblijfplaatsen zijn niet aanwezig, genoeg alternatief leefgebied aanwezig.	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Geen, gebied blijft geschikt, functies blijven behouden	Nee	Zorgplicht
V & cat. 5	Vogels - categorie 5	Leefgebied - broedlocatie	Geen, gebied blijft geschikt, functies blijven behouden op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
V1-4	Vogels vaste broedlocaties	Leefgebied – mogelijk broedlocatie	Beperkte aantasting leefgebied, tijdelijke verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Ja, tenzij ¹	¹ Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht

LITERATUURLIJST

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Douma, M., C.M.P. Zoon en A.D. Bode, 2011. *De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010.* Uitgeverij Profiel, Bedum.

Eelerwoude, 2011. *Masterplan 'De Pol'* – Waterschap Rijn en IJssel. Eelerwoude, Goor

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Waarnemingen - NDFF

- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- Ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- Alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- Alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- Bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren).

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan

bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2: INRICHTINGSPLAN

